

Přepis z hladiny Lao-c'

Kniha
o Tao a tvořivé síle

© Jan Pletánek

Tvořeno ve věčném teď
v lidském čase v daňových obdobích 2021, 2022, 2023 a 2024

Neprodejné

V rámci tvoření malého dobra a setkání s krásou
přepsal toho času Jan Pletánek

www.taiji-pardubice.cz

© Jan Pletánek, 2024

www.taiji-pardubice.cz

Lao-c' 老子
(šesté století př. n. l. nebo páté nebo čtvrté)

Na úvod

Tento text není překladem, ale je pokusem o obsahový přepis. Vznikl jako průnik porovnání osmnácti různých textů Knihy o Tao a tvořivé síle a mnoha let praxe vnitřních umění. Nedělá si naprosto žádné ambice. Vznikl pro radost a jako svědectví o hladině, kterou taoističtí mistři nazývají Velkou jednotou a jejíž patronem je Lao-c' neboli Starý mistr, kterému je též autorství připisováno. Je to první jednota ze tří. Za ní následuje ještě Nejvyšší jednota a Jadeitová jednota. Ty jsou v taoistickém panteonu personifikovány jako Zhen Wu, který je současně patronem umění taijiquan, a nejhlubší z nich pak Jadeitovým císařem. V textu se tyto hladiny mnohdy prolínají a vlně kolísá, což je někdy trochu matoucí, ale takový je život a vůbec to ničemu nevadí.

Jednoty jsou stavy vědomí, kdy ve Velké jednotě nahlížíme jednotnost v rámci osmi trigramů, v Nejvyšší jednotě v rámci jin a jang a v Jadeitové jednotě v kontextu zářící všeobjímající prázdnoty, která je esencí všeho.

Každý z nás promítá do toho, jak žijeme, svůj stav vědomí, tedy to, jak nahlížíme sami sebe a svět, co pokládáme za tzv. normální, důležité a za pravdu. Děláme to povětšinou nevědomě, a tak život plyne a ubíhá. Přináší radosti a strasti a nás už ani nenapadne, že možná byl tento svět stvořen jen pro malou radostnou procházku mezi hvězdami. Možná je tento text básní, možná otiskem krásy, možná blábolem zfetovaných zoufalců utíkajících před tíživou realitou lidského světa. Možná je manuálem, jak strávit věčnost a nekonečno a nemít záživací obtíže. Je dobré, než začneme soudit, vzpomenout si, že nikdo nikdy nemluví o nikom jiném, vždy mluví jen sám o sobě. Je na každém z nás, jak budeme chtít život a třeba tento text vidět. O něm to vůbec nic neříká. Pro někoho bude rajskou zahradou, pro jiného místem plným komárů a způsobujícím alergie. Dá se bojovat, dá se trpět, ale nikdo to nikdy po nikom nechtěl. Jen chorá a pomatená mysl si toho žádá.

Cesta nebes je široká a každý má právo na svou interpretaci a ničím nezpochybnitelnou svobodnou vůli. Užívejte ji plnými douškami a na vlastní kůži, jak je jen libo. Láska, která je za vším a je podstatou všeho a všech, na nás počká, až se dosyta vyblázníme. No a o tom píše Lao-c'.

Jelikož je text mnohvrstevný a mnohdy dává smysl více variant, přišlo mi škoda na některých místech zůstat jen u jedné interpretace. Proto jsem další možnosti dopsal do závorek za věty nebo odstavce. Možná to dělá text méně přehledným, ale obohacují ho a otvírají více významům. Jinde je text prostě 2400 let starý, a co bylo tenkrát jasné a evidentní, dnes z hlediska průměru nedává smysl a není tomu rozumět. Nicméně se jedná o krásná slovní spojení a poezii. Tam jsem postupoval stejně. Někde najdete určité výkřiky za textem. V různých překladech se objevovaly perly, které do samotného textu úplně nezapadaly, ale bylo by škoda je nezmínit.

Vysvětlení mnoha míst by bylo jistě dobré, ale bylo by na samostatnou knihu. Mnohá nedorozumění, kterých se dopouštějí lidé při pokusu o překlad by bylo dobré uvést na pravou míru, ale to bych raději dělal a osvětloval při osobním setkání, kdy lze ke slovům ještě přidat stav vědomí.

Pár věcí za všechny.

Číňané při popisu pohybu mají dva termíny – stoupání a klesání. Ty patří ve vnitřních uměních mezi devět nezbytností a jsou v nich náležitě popsány. Důležitou informací budiž tedy to, že „stoupání“ znamená nejen pohyb směrem vzhůru, ale též od sebe. „Klesání“ znamená pohyb nejen směrem dolů, ale také směrem k sobě. Takže pokud budete v textech číst, že „pokud chcete poznat svět, musíte jít dolů“, nejedná se o pohyb ve směru gravitace, kterou někteří překladatelé bez mrknutí oka zaměňují za tvořivou sílu (Lao-c' byl dle některých interpretů

fyzik a předchůdce Izáka Newtona), ale o pohyb do svého nitra a k podstatě a prameni života v nás, od kterého nemůžeme být odděleni.

Termín „král“ a k popisu a překladu knihy jako k učebnici politologie a sociologie. Králem není myšlen někdo, kdo vládne státu a říší.

Lao-c' nemá dozajista ambice toto řešit a radit nějakým vládnoucím psychopatům, jak to mají dělat lépe. Jedná se o vnitřní práci na sobě, to jediné mohou skutečně ovlivnit a změnit, a tudíž je král ten, kdo vládne sám sobě. Říší je v tomto významu primárně míněn vnitřní svět a krajina srdce a duše.

Ten, kdo má poznání, mudrc, světec, svatý, moudrý... je nahrazen termínem – „ten, koho má poznání“. Nikdo nemůže mít poznání. Jednoduše proto, že do nikoho se poznání nevejde.

Tao nechce po nikom, aby byl chudý, trýznil se, zmrtyvoval nebo utápěl se v askezi. Tato křesťansko-buddhistická zoufalost je čistým pomatením, a názor, že když ublížím tělu a sobě, duch na tom roste, je totálním bludem. Lze dojít k určitým halucinacím a změněným stavům vědomí, ale je to krajně nezdravé a proti přirozenosti věcí. Nemluvě o tom, vystavovat své neschopnosti a hloupost na odív, a ještě za to být adorován. Tělo žije v duši a ta v duchu, je jeho podmnožinou. Mezi tělem a duchem není žádný rozdíl kromě skupenství. Proč by nešlo být napovrch král a uvnitř mudrc?

Lao-c' rozhodně neměl ambice něco někoho učit, propagovat nějakou myšlenku nebo něco dokonce zakazovat. Na to zřel realitu příliš dobře. Tao nikoho a nic neodmítá. Ať si každý dělá, co chce. Stejně se časem vrátí do zdroje všeho. Je to tak přirozené a jestli to bude trvat třeba sto miliard let, na tom nesejde. Pro Tao se stejně všechno děje v jediném teď, a tak je prostě v pohodě, záleží jen na tom, jak se v tom cítí konkrétní bytost,

a to je čistě její rozhodnutí. Díky svobodné vůli lze mít volbu být uprostřed nekonečné blaženosti, hojnosti a štěstí – zoufalým, ztraceným, nemocným, opuštěným člověkem, kterého nikdo nechápe.

Podobných vtipů a roztomilostí je v textu a kolem něj mnoho. Tao má kromě nekonečné svobody, kterou sobě a všemu v něm poskytuje, evidentně rádo humor, a co je vnímáno jako vtipné z pohledu hlubiny tajemství, je žité na lidskou kůži někdy jako poněkud hodně černá a bláznivá verze komedie.

Když se rozhlédneme kolem sebe, lze s jistotou říci, že Tao rozhodně netrpí sebemenší špetkou sentimentu, a ať se nám to líbí, nebo ne, nelze změnit nic na tom, že v Tao jsou slzy duše smíchem ducha.

Věnováno tomu, kterému je vše jedno

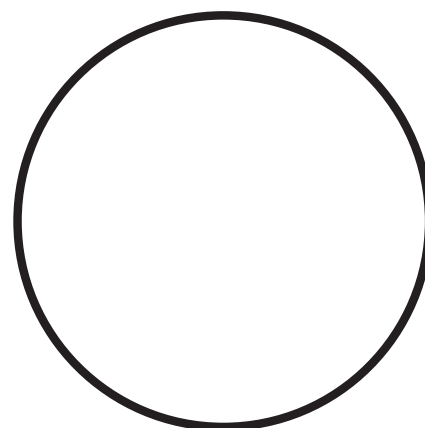
© Jan Pletánek, 2024

www.taiji-pardubice.cz

Díl první

Kniha o Tao

© Jan Pletánek, 2024

www.taiji-pardubice.cz

Kapitola 1

Tao, které lze postihnout slovy,
není věčné a neměnné Tao.
Jméno, které lze pojmenovat,
není věčné a neměnné jméno.
Bezejmenné (nebytí) je počátkem (pramenem)
nebe a země,
pojmenované (bytí) je matkou všech věcí.

Vidíš-li ve všem bezbřehé Tao – po čem toužit? Co si přát?
Vidíš-li jen obrysy povrchu věcí – vzniká touha a přání.
Nebytí a bytí vyvěrají současně ze stejného zdroje,
liší se jen jménem.
Dohromady jsou tajemstvím.

Tajemství hlubší než jakékoli tajemství,
brána všech zázraků.

Kapitola 2

Pokud něco v podnebesí nazveme krásným,
vzniká tím ošklivé.
Pokud vidíme něco jako dobré,
vzniká tím „ještě ne dobré“.
Tak se rodí bytí z nebytí,
a z mít vzniká nemít.
Nemožné s lehkým dává smysl jeden druhému,
delší a kratší se vzájemně určují.
Nižší a vyšší kloní se k sobě,
jako hlas a tón spolu souzní,
jako „předtím“ a „potom“ nemohou být jeden bez druhého.

Proto ti, kdo jsou celiství, nemají žádný záměr,
nemají co říct.
Neboť vše povstává – bez příčiny,
působí – a nic tím nesleduje,
dovršuje – a na výsledku nezáleží.
Nic nemaje, jak by bylo možné něco ztratit?

Kapitola 3

Nepovažuj nic za vznešené
a nedej k boji.
Necť si ničeho víc než něčeho jiného
a nebude nic chybět.
Nerozlišuj
a neopustí tě klid.

Ten, kdo si vládne,
existuje v průzračném srdci,
nechává naplňovat prostor, čas a formu,
nemá vlastní vůli,
tělo vidí v sobě jako část duše.
(Vyprazdňuje srdce/myšl,
naplňuje svoje břicho,
neprosazuje svoji vůli,
posiluje kosti.)

Směje se mudrování,
není, co si přát.

Ten, koho má poznání,
neodváží si zasahovat
a koná bez záměru.

Není nic, co by nebylo dokonalé, tak, jak to je.

Kapitola 4

Tao – ač prázdné,
nevyčerpatelné ve svém působení.
Jak nepochopitelné!
Bezdné, prostupuje vším.

Otupuje všechna ostří,
rozmotává všechno zauzlené,
sladuje všechna světla,
stírá všechnen prach.

Ukryto v hlubinách,
existuje odjakživa a navěky.
Nemožno říct, co ho zrodilo,
bylo dávno před počátkem všeho.

Kapitola 5

Nebesa a země neznají lítost
a ke všemu se chovají,
jako by to bylo v tu chvíli důležité (slamění psi).

Ti, které má poznání, neznají lítost,
a ke všemu se chovají, jako by to bylo důležité.

To, co je mezi nebem a zemí, je jako měch.
V klidu prázdný, v pohybu vydává víc a víc.
Nevzdorující a nevyčerpatelný.

Další slova jsou zbytečná a jen toto rozvádějí.
Stačí spočívat v tomto místě.

Kapitola 6

Tajemná síla prázdnoty nikdy neustává (duch údolí, hlubiny),
je nazývána matkou zrození.

Toto prázdné je lůnem prapočátku,
kořenem nebes i země.

Zůstává nedotčeno.
Působí bez úsilí,
nikdy se nevyčerpá.

Kapitola 7

Nebesa jsou věčná,
země je bez konce.
Nebesa i země jsou nekonečná a navždy,
neboť nedaly život samy sobě,
nežijí samy ze sebe a pro sebe.

Proto ten, koho má poznání,
ustupuje do pozadí – a tím se stává skutečným.
Odkládá sebe – a tím se zachovává.

Protože je vyprázdněn,
je naplněn.

Kapitola 8

Nejvyšší tvořivá síla se podobá vodě,
všemu prospívá a s ničím nesoupeří.

Vyplňuje i ta nejnižší místa,
nevyhýbá se ničemu,
je projevem Tao.

Je prostorem,
hlubinou srdce,
laskavostí,
pravdou,
řádem,
opravdovostí,
plynutím.

Nebojuje,
proto je bezchybná.

Jiná varianta:

Ve spočívání je místem,
v srdci hloubkou.
Ve vztazích je laskavostí,
v řeči upřímností.
Ve vládě je řádem,
v konání způsobilostí,
v pohybu načasováním.

Kapitola 9

Naplnit a nechat být.

Nepřeceňovat a nenutit.

Nepoužít sílu.

Postavení a jméno nelze zachovat.

Dokončit a odejít

– to je cesta nebes.

Naplnit, ale nepřeplnit.

Ostřit, ale nepřeostrit.

Kapitola 10

Dokážeš, aby nebeské a zemské zůstalo neodděleno?

V objetí jednoty, objímat jednotu? Zůstat celistvý?

Uchovat jedinou čchi, a tak zachovat měkkost a poddajnost jako u právě narozeného dítěte?

Jakou poskvrnu pak může mít tajemné zrcadlo (světa)?

Laskavou péčí se vše spravuje samo.

Otvírání nebo zavírání (nebes) ničím neruší klid.

Světlo proniká do čtyřech směrů, není co vědět a co konat.

Vše je skrz něj rozeno a živeno.

Vytváří a nevlastní.

Koná, ale nezávisí na tom.

Je za vším, ale nevede a ponechává volnost.

To je to, co nazýváme tajemná cesta života.